

Süle Sándor 80 éves

Honismereti és néprajzi pályázatok díjazottjai, szaklapok szerzői között egyaránt ismerősen cseng Süle Sándor neve. Hat évtizedes kiemelkedő közeleti és szaktudományi munkája megbecsüléseként ezért köszöntötték a Hazafias Népfront Veszprém Megyei Bizottsága székházában októberi születésnapja alkalmából a megye vezetői, helytörténészek és néprajzosok, pedagógus kollégái, tisztelői és barátai.

Tanítóként induló pályája csakhamar egybekapcsolódott szülőfaluja népeletének kutatásával. A 43 éven át Kertához való kötődése, itteni tanítói majd iskolaigazgatói munkája mellett országos hírnévre tett szert a Somlóvidék története, néprajza és az utóbbi időben földrajzi neveinek kutatásával, gyűjtésével, feldolgozásával és publikálásával.

Már a harmincas években faluszemináriumokat szervezett, ahol a falu múltjáról, az egykori iskolákról, a környék nevezetes történelmi eseményeiről nemcsak szóban, hanem a gyűjtött anyagok, eszközök és dokumentumok segítségével akkor még szokatlan módon, újszerűen szólt az egyéni és közösségi önmegismerés fontosságáról. Személyének varázsa, szuggesztív előadásmódja, megfontolt érvelései közkedvelté, megbecsültté tették nem csak a megyében, hanem az ország más tájain is: honismereti akadémiákon, néprajzi vándorgyűléseken, pedagógiai tanácskozásokon, baráti találkozók egyaránt.

Első monográfiáját is szülőfalujáról, Kertáról készítette, még 1938-ban. Erről később így írt: „Összegyűjtöttem a községről és környékéről szóló újságcikkeket, a hadifoglyok leveleit, a falu szülőiteinek írásait. Nem ritkaságokat gyűjtöttem, hanem a falusi élet mindennapjáról mindent, ami szükséges az emberi élet történetének megismeréséhez.”

1955-ben jelent meg *A felszabadult Kerta 10 éve* című könyve, amelyet számos tanulmánya előzött meg, illetve követett. Egyik résztvevője volt az immár nevezetessé vált 1961-es túskevári honismereti tanácskozásnak, amelyen három napon át folyt a beszélgetés, a tervezetés: hogyan tovább a honismeretben, a helytörténetben.

1972-ben indult útjára a Veszprém megyei honismereti tanulmányok című periodika. Ebben több tanulmánya is megjelent, így például a kertai termelészövetkezet története, néhány néprajzi dolgozat, névkutatásainak anyaga stb. Jelentős adat- és fényképtárat alakított ki, s közülük számosat átadott forrásközlésre, illusztrációk.

Helytörténeti anyagainak nagyobb része még kiadatlan. Olyan munkái vannak kéziratban, mint a Kertai krónika (1938–1972), a Levéltári adatok az 1700-as évektől napjainkig (502 oldal), A Somlóvidék néprajza, a helyi üzemek, intézmények története. Munkásságának egyik területe a meteorológiatörténet. A helyi anyagok felkutatásával, majd évtizedeken át tartó saját megfigyelései, mérései alapján írta meg a Kerta község időjárása, éghajlata című tanulmányát, amelyet szakfolyóirat közölt.

Kertának nincs önálló néprajzi arculata, de beletartozik abba a körbe, amelyet somlóvidéki hagyománynak, népszokásnak, tágabb értelemben egy kis táj néprajzának nevezünk. Süle Sándor helytörténeti munkája során írásait mindig kötötte a néprajzhoz, a tájnyelvhez, a szokásrendszerhez, a beszédkultúrához. A népelet hagyományainak olyan ősi rétegei őrződtek meg e vidéken, amelyet korábban alig kutattak. Ő volt e táj első olyan gyűjtője, aki módszeresen feltárta és dokumentálta, megírta a Somlóvidék ilyen jellegű hagyományait, amelyek a szőlőhöz, a borhoz és a kalendáris szokásokhoz kötődnek.

A megyei és az országos néprajzi pályázatokon 1965 óta szerepel, szinte kivétel nélkül minden évben sikerrel. A Néphiedelmek Kertán, a Kertai állatnevek, a Kerta helynevei, Táplálkozás Kertán, a Cselédelet Kertán és Várcsalit-pusztán mind a szülőfaluhoz való kötődést jelzik. Kérdőíves feldolgoásaiban is ezt követte: a helyi pajtákát, a somlói préházakat és pincéket, a parasztlelet szokásait gyűjtötte egybe. 1978-ra állította össze a falu tájszótárát, feldolgozta a környező községek földrajzi neveit. Segítőkészsége bizonyítéka, hogy számos dolgozat elkészítéséhez adott módszertani tanácsokat. 1988-ban ismét két pályázata kapott elismerést: a helyi iskola történetét írta meg, valamint a temető néprajzát.

1972-től, amikor nyugdíjba vonult, Révfülöpön él. Dolgozószobájában ma is szorgos napi munkával készülnek a tanulmányok, összegeződnék évtizedes kutatási tapasztalatai, s továbbra is járja a terepet, mindeneke előtt a Somlóvidék és a Káli-medence községeit. Jegyzetel, fényképez, meghallgatja adatközlőit, ugyanakkor értekezletekre, tanácskozásokra jár. Vendégül látja az érdeklődőket, köztük a megyei múzeumok baráti körének tagjait, túrát vezet a néprajz, a helytörténet kutatói számára.

Életútját sorozatos elismerések, kitüntetések kísérték. Tevékenysége példa egy olyan néptanító útjára, aki hivatása mellett felvállalt egy másikat, amely számára elválaszthatatlan volt iskolai munkájától. A helytörténetben, a neveléstörténetben, a tárgyi és a szellemi néprajzban, a tájnyelvésetben egyaránt maradandót alkotott.

A Magyar Pedagógiai Társaság Veszprém megyei tagozata 1984-ben írásainak bibliográfiáját, 1988-ban, születésnapjára életrajzát és válogatott bibliográfiáját jelentette meg. Ez utóbbi alkalommal a Hazafias Népfront megyei bizottsága a Veszprém Megyéért érdemérem arany fokozatával ismerte el odaadó, áldozatos munkáját.

T. J.